

מסורת הש"ס

(א) געלט נ: דה... (ב) געלט... (ג) געלט... (ד) געלט... (ה) געלט... (ו) געלט...

הגרות הב"ח (א) תוס' ד"ה ובעל וסי' יפה ומתרחק כל כ' :

גליון הש"ס רש"י ר"ה באנו לשלוחק וכו' דאבן נסי' דריטו בור. ע"ן לעיל דף כח ע"כ תוס' ד"ה וישיב:

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא

נג.

עין משפט
נר מצוה

ע"ה א ב ג ד מ"י פ"ג
מלכות י"ח הלכה י"ח
פ"ג ע"ן פ"ג טו"ט ח"מ
פ"י מ"י ספ"ק לא וע'
נתיב ונתיבות:
ע"ה ה ר ז ח מ"י ט"ז
הלכה י"ט עו"ט ע"ט ט"ז
ספ"ק ז'
ט"ז מ"י ט"ז ט"ז הלכה כ'
טו"ט ט"ז ע"ן ע"ן ז' :

מוסף רש"י

להביל ולא לחבטו.
משום דבעד ליה הגל
לכור ולא משום חבטו
(דע"ר י"ג.) רבי נתן
דיינא הוא. א"ר"ה היה
מלאמתן נהרות בני
נהרל (ב"מ פ"ד.) דאמר
ליה בעל השור. ההור,
לבעל הבור אגא תוראי
בבירך אשכחיתיה. מה,
הלק כל הטק עליו, מה
דלית לי לאשתלומי מעבל
השור משתלמא, אם טס
הוא משלם רביע. ואפילו
הזיקו הוא לכור לא היה
משלם אלא חצי נזק ועכו"ל
שיט אמר עמו יתשלם רביע,
והשאר משתלמא מיך
(דע"ר י"ג.)

וזה וזה כבוד. ואפילו הכי אשמועינן תמתינן דפטור הואיל ולא מהללא מית אלא מחבטא וקרקע עולם דבני רה"ר הזיקתו: רבא אמר הכא כמאי עסקינן. דקתני לאחריו חייב: כנסתפסן דנפל על אפייה. ברש"א ומקמי דמטא לקרקעיתא נהפך ונפל על גביה: דאפני ביה. הכלל שנקנס בו תחילת נפילתו והועילה בו להמית היא המיתתו: הכא בנוק' בור כבוד. שהשור נכנס לתוך כע"כ שלא ברשות ולא הפקיר לא רשותו ולא בורו ונפל לבור והנחיש את מימיו: דרך נפילה. על פניו משמע דרוב כהמות הנופלין בעומק על פניהם טופלים: נפל לפניו מקול הכרייה חייב ואמאי נימא כורס גרס ליה. וכורה פטור הוא דגרמא בעלמא הוא (וואפילו הכורה בעל הבור איכא למיפטריה מהאי עעמא דכור: דמשום גרמא נפל אסתלק מיוכא דבור מיניה ורמי אפשיעמא דקול הכורה וההוא גרמא בעלמא דפטור ע"ה) ונשאין הכורה בעל הבור עסקינן אלא שהוא שכירו וכוון שהיה בור כרייה ועומדת קודם לכן דאי האי כרייה היא כורה חייב דלון שלח לנכר עבירה דלאקור ללקבל רה"ר: בעל הבור הויא עבד. כלומר כחוק שלו מלא הטק וכל היכא דלא אפשר לאשתלומי מכורה דקול גרמא בעלמא הוא משלם מיניה דבעל הבור: בעל הבור פטור. בין שהשור הנזק שזעה בין שהוא פקח דאמר ליה בעל הבור אי לאו מוכך לא נפל והאי דמיפה מעשה בדיים הואי ולא גרמא: רבי נתן אומר בעל הבור משלם מחלה. שהרי בין שניהם המיתוהו. אפי' היו שור הנזק פיקח חייב דלנכר למימר אנטי לך עיני ומחל דהא שכירו דפטור: סא כנס. בעל השור משלם רביע וטעמא מפרש לקמיה: סא כמועד. דמיחייב ג"ש דכל חד משלם מחלה ממה נפשך אי מרייהו כוליה הויא עבד דעל ידי חד מיניהו מית השתא דעבד מרייהו משלם כל חד פלגא אי כל חד וחד פלגא הויא עבד מאי דעבד משלם דהא מועד הוא: אי קסבר סאי כוליה הויא עבד. הואיל דכלל בור נמי מית הו' וכלל מכת נגימות השור הו' מית כאלו המיתו כולו וכן גבי בור הואיל כאלו המיתו כולו ומשום הכי תמתינן ג' חלקים על בעל הבור: סאי משלם פלגא והאי פלגא. כיון דבעל השור נמי כוליה הויא עבד ושור חס משלם חצי נזק שהוא עושה: ואי קסבר. הואיל ושניהם עשאוה יחד האי פלגא עבד והאי פלגא עבד ומשום הכי שור רביע הוא דמשלם דהא חס הוא ופלגא מאי דעבד משלם: ובעל השור. דתס הוא לשלם רביע ובעל הבור דמועד הוא לשלם פלגא ואידך מפסיד נזק: רבי נתן א"כ ביה דין. כנסתת הוריות

שמואל לטעמיה דאמר להב"ה וב"ש לחבטו. וא"ת דלמא כי מחייב בחבטו היינו כשנתקל בבור אבל הכא הכרייה גרס לו ליפול וגם נחבט בקרקע עולם כהא הוה פטור וי"ל דשפיר הוה לטעמיה דאשכחן דמחייב בחבטו כשנחבט על ידי מעשיו: בעל השור חייב. פי' מחלה ובעל הבור פטור לגמרי גזירת הכתוב מונפל שמה שור או חמור מעלמו ולא שפילוהו אחרים כדפרשית פרק קמא (דף י"ג וס"ו):

ובעל הבור משלם מחצה. בשעטה או מהלך גלילה קאמר דאי כפקח ביום הא תינא לעיל דפטור וכו' מינא ה"מ כשנופל מעלמו אבל הפילוהו אחרים חייב א"כ כשנופל נמי מעלמו למיחייב דתחילתו כשפיעה פן יפול ע"י שוריים וסופו כלאום חייב אלא על כחמך שור פקח נשאר יפה (ה) ומרחק כל כך מן הבור שאין שוריים אחרים יכולין להפילו נמוכו: לעולם קסבר האי פלגא נוקא בו אגא תוראי בבירך

אשכחיתיה. וא"ת כיון דפלגא נוקא עבד מה סכנא היא זו דמשום דאשכחיה בבור משלם יותר ממה שהיך והיה רואה ר"י לפרש דה"ק האי פלגא הויא עבד בעלמא כיון כשני שוריים שהזיקו אבל הכא בבור שדחף חבירו לבור כוליה הויא עבד כדאמר את קטליה דכבידך אשכחתי' ולכן מאי דלית לי לאשתלומי מיניה משתלמא מיך וחזר בו ר"י מפירוש זה דא"כ מועד לרי נתן אמאי משלם מחלה כי היכי דמהני שותפות לבור שאין הבור משלם אלא חצי ממה שהיך כמו כן יועיל שותפות הבור לשור ולא ישלם השור מחלה ונתם נמי איכא להקשות אמאי משלם רביע ע"כ נראה דבור נמי פלגא נוקא עבד ומשום שגמר ההיזק דומה כמי שעשאו כולו אמרין כי ליכא לאשתלומי מעבל השור משלם מעבל הבור:

האי פלגא הויא עבד והאי פלגא הויא עבד ובעל השור רביע ואידך רביעא מפסיד אמר רבא רבי נתן דיינא הוא ונחית לעומקא דדינא לעולם קסבר האי כוליה הויא עבד והאי כוליה הויא עבד ודקא קשיא לך לשלם האי פלגא והאי פלגא משום דאמר ליה בעל השור לבעל הבור שותפותאי מאי אהניא לי איבעית אימא לעולם קסבר האי פלגא הויא עבד והאי פלגא הויא עבד ודקא קשיא לך בעל הבור משלם פלגא ובעל השור משלם רביע ואידך רביעא נפסיד 'משום' דאמר ליה בעל השור לבעל הבור אגא תוראי בבירך אשכחיתיה את קטלתי מאי דאית לי לאשתלומי מהיזק משתלמא מאי דלית לי לאשתלומי מהיזק משתלמא ממך: אמר רבא הניח אבן ע"פ הבור וכא שור ונתקל בה ונפל בבור באנו למחלוקת 'ר' נתן ורבנן פשיטא מהו דתימא התם הוא דאמר בעל הבור לבעל השור אי לאו בירא דידי תורא דידך הוה קטיל ליה אבל הכא מצי א"ל בעל אבן לבעל הבור אי לאו בירא דידי אבנא דידי מאי הוה עבדא אי הוה מיתקל בה הוה נפל וקאי קמ"ל דאמר ליה אי לאו אבן לא הוה נפיל לבירא איתמר שור

כטופה (דף י"ג.): שותפותאי מאי אהניא לי. כלל שותפות נמי פלגא הוא דמשלמא וכיון דבעל הבור נמי כוליה הויא עבד משלם ג' חלקים: סא קטלפיה. כחוק שלך מנחמתי: מאי דאיס לי כו'. אבל רבנן כתר מעיקרא אזלי וכברי דבעל השור כולה הויא עבד הלכך כמועד בעל השור משלם כוליה ונתם בעל השור משלם פלגא ופלגא מפסיד ובני תמתינן נמי כתר כורה אזלינן ושניהם פטורין: פניח אבן. בור כרייה ואדם אחר נא והינה אבן על שפתה: כלנו למחלוקת כו'. לרבנן בעל האבן חייב דהוא גרס כל הנפילה ומשום גרמא כחוקין ליכא למיפטריה דאבן נמי היינו בור והויא בדיים הוא דתניא בפ"ג (דף כ"ה) הא מה דומה ליה אבנו וסכינו כו' ולרבי נתן בין שניהם משלמי: ה"ג